

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการสร้างต้นแบบห่วงโซ่อาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้าน เกษตรอินทรีย์ สู่การเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชน(ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์บนเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคงจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังนี้

1.1 เพื่อศึกษากระบวนการจัดการห่วงโซ่อาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้าน เกษตรอินทรีย์ ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ สู่การเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์บนเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคงจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด

1.2 เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมอาหาร การแปรรูป การถนอมอาหาร การลดการสูญเสีย สร้างวัฒนธรรมท้องถิ่นด้านธุรกิจท่องเที่ยวชุมชน เพื่อยกระดับเป็นแหล่งการท่องเที่ยวและอาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด

1.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจ คุณภาพ ราคา การจัดส่ง การบริการ ของผู้มาเที่ยว (ผู้บริโภคอาหาร) ในชุมชนที่มีต่อการได้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพจากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชน (ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์)

1.4 เพื่อสร้างต้นแบบห่วงโซ่อาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประมงพื้นบ้าน กลุ่ม เกษตรอินทรีย์ สู่การเชื่อมโยงธุรกิจ การท่องเที่ยวชุมชน (ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์บนเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคง เสริมสร้างความเข้มแข็ง ยกระดับการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม เพิ่มขีดความสามารถสู่สากล จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. วิธีดำเนินการวิจัย มีดังนี้

ประชากร คือ ประชากรที่เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงเพื่อทำการสร้างต้นแบบทั้งหมด 14 กลุ่ม ซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มของวิสาหกิจประมงที่ทำการจดทะเบียนกลุ่มอย่างเป็นทางการในจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด และกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ที่ทำการจดทะเบียนอย่างเป็นทางการ จำนวน 11 กลุ่ม ที่ทำการจดทะเบียนกลุ่มอย่างเป็นทางการในจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มที่มีความพร้อมที่จะเป็นต้นแบบในการสร้างต้นแบบห่วงโซ่อาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้าน จำนวน 5 กลุ่ม และกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ จำนวน 5 กลุ่ม รวมเป็น 10 กลุ่ม เพื่อทำการศึกษาสู่การเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชน (ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์บนเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคงจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนา การจดบันทึก และการจัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

รูปแบบการวิจัย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยรูปแบบการวิจัยแบบผสมระหว่าง การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) และการอบรมให้ความรู้เป็นการสืบค้นข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์และรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำห่วงโซ่อาหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์

คณะผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลและสรุปโครงการวิจัยเพื่อทำรูปเล่ม

3. ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการศึกษากระบวนการจัดการห่วงโซ่อาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้าน เกษตรอินทรีย์ ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ สู่การเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์บนเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคงจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

พบว่า ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มส่วนใหญ่มีลักษณะการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 46.43 แปรรูปผลิตภัณฑ์ประมงพื้นบ้าน คิดเป็นร้อยละ 28.57 สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.19 มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 75.00 มีอาชีพเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 51.19 มีรายได้เฉลี่ยต่อปีอยู่ระหว่าง 100,000 – 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.93 ระยะเวลาในการรวมกลุ่มในนามวิสาหกิจชุมชน 6 –10 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.86 กลุ่มที่ให้ข้อมูลในงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเกษตรเพื่อสุขภาพบ้านปลั้ว คิดเป็นร้อยละ 14.29

2) กระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานผลผลิตประมงธรรมชาติและผลผลิตประมงแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้านและกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์

พบว่า กระบวนการดำเนินงาน/กิจกรรม ของกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้านส่วนใหญ่เป็นการทำประมงชายฝั่งที่ยั่งยืน คิดเป็นร้อยละ 43.45 ประเภทสินค้าหลักที่ประมงพื้นบ้านจับเพื่อจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นเคย คิดเป็นร้อยละ 35.1 ปริมาณสัตว์น้ำเฉลี่ยที่จับได้ต่อครั้งที่ชาวประมงพื้นบ้านจับได้ส่วนใหญ่มีปริมาณไม่แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 47.89 ปริมาณสินค้า/ผลิตภัณฑ์หลักที่กลุ่มประมงพื้นบ้านแปรรูปดำเนินการส่วนใหญ่เป็นกะปิ คิดเป็นร้อยละ 33.80

ประเภทสินค้า/ผลิตภัณฑ์หลักที่กลุ่มดำเนินการเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินเกษตรปลูกผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 84.51 แหล่งรวบรวมสินค้าเพื่อจำหน่ายของกลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่ทำการรวบรวมสินค้าไว้บ้านตนเอง คิดเป็นร้อยละ 62.50 ลักษณะการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มส่วนใหญ่ทำการขายเอง คิดเป็นร้อยละ 54.76 การจำหน่ายสินค้าในการเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชนส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้าในการเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชนเป็นการบริโภคเอง คิดเป็นร้อยละ 92.26 เปอร์เซนต์สัดส่วนของการจำหน่ายสินค้าในการเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชนที่ขายให้กับตลาดท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 108 ราย ส่วนใหญ่เปอร์เซนต์สัดส่วนของการจำหน่ายสินค้าที่ 50% คิดเป็นร้อยละ 38.10 ขายให้กับโรงแรม จำนวน 41 ราย ส่วนใหญ่เปอร์เซนต์สัดส่วนของการจำหน่ายสินค้าอยู่ที่ 0% คิดเป็นร้อยละ 75.60 ขายให้กับรีสอร์ท 37 ราย ส่วนใหญ่เปอร์เซนต์สัดส่วนของการจำหน่ายสินค้าอยู่ที่ 0% คิดเป็น ร้อยละ 83.33 ขายให้กับโฮมสเตย์ 64 ราย ส่วนใหญ่เปอร์เซนต์สัดส่วนของการจำหน่ายสินค้าอยู่ที่ 0% คิดเป็นร้อยละ 61.90 ขายให้กับตลาดท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 109 ราย ส่วนใหญ่เปอร์เซนต์สัดส่วนของการจำหน่ายสินค้าอยู่ที่ 0% คิดเป็นร้อยละ 48.21 บริโภคเอง จำนวน 155 ราย ส่วนใหญ่เปอร์เซนต์สัดส่วนของการจำหน่ายสินค้าอยู่ที่ 5% คิดเป็นร้อยละ 58.33

3) ประเด็นปัญหาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้านและกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์

พบว่า ปัญหาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้านและกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ พบว่าในภาพรวมมีระดับปัญหาในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านปัจจัยด้านการผลิตควรมีแหล่งทรัพยากรและวัตถุดิบในชุมชนที่มากพอที่จะทำให้ได้เปรียบมีต้นทุนการผลิตไม่สูงและมีมาตรฐาน นอกจากนี้ผู้ผลิตต้องมีความชำนาญและทักษะที่ดี ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 รองลงมาคือด้านปัจจัยระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม กติกาต่าง ๆ ต้องเริ่มจากข้อตกลงของสมาชิกเป็นพื้นฐานไม่เช่นนั้นจะเกิดความขัดแย้งกัน ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ส่วนปัจจัยด้านการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่ดำเนินงานกลุ่มในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ช่วยกันรับผิดชอบไม่มีค่าตอบแทนตายตัว ทั้งผู้นำและสมาชิกต้องเสียสละ และระบบให้คุณโทษอยู่ที่การดำเนินหรือยกย่องชมเชยของชุมชน ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 และด้านปัจจัยด้านแรงงาน การมีแรงงานที่เพียงพอและมีทักษะด้านการผลิตที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 พบปัญหาน้อยที่สุด

4) การสร้างมูลค่าผลผลิต ลดความสูญเสีย และลดต้นทุน

พบว่า กิจกรรมด้านการเพิ่มมูลค่าผลผลิต และด้านการลดความสูญเสียหรือลดต้นทุนเกษตรกรของกลุ่มวิสาหกิจด้านการทำประมง/ทำการแปรรูปอาหาร/ทำฟาร์ม/สวน ผลิตเพื่อส่งขายตลาดชุมชน รีสอร์ท โฮมสเตย์ โรงแรมหรือ ตลาดบน กลุ่มวิสาหกิจดำเนินการกิจกรรมที่ทำมาแล้วในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาที่ไม่ได้ดำเนินการด้านการเพิ่มมูลค่า คิดเป็นร้อยละ 49.40 ในการลดความสูญเสีย/ลดต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 50.60 ได้กิจกรรมที่คิดจะทำในอนาคตด้านการเพิ่มมูลค่า คิดเป็นร้อยละ 14.90 ในการลดความสูญเสีย/ลดต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 85.10 การส่งเสริมให้สมาชิก/เกษตรกร ปรับปรุงคุณภาพการผลิตเพื่อทำการแปรรูปเป็นอาหารของกลุ่มวิสาหกิจ กลุ่ม

วิสาหกิจดำเนินการกิจกรรมที่ทำมาแล้วในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาที่ไม่ได้ดำเนินการด้านการเพิ่มมูลค่า คิดเป็นร้อยละ 26.20 การลดความสูญเสีย/ลดต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 73.80 ได้ดำเนินการกิจกรรมที่คิดจะทำในอนาคต ในการเพิ่มมูลค่า คิดเป็นร้อยละ 8.90 ในการลดความสูญเสีย/ลดต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 91.10 การทำการผลิตสินค้าชนิดใหม่/สร้างตราสินค้าของกลุ่ม กลุ่มวิสาหกิจดำเนินการกิจกรรมที่ทำมาแล้วในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาที่ไม่ได้ดำเนินการด้านการเพิ่มมูลค่า คิดเป็นร้อยละ 40.50 ในการลดความสูญเสีย/ลดต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 59.50 ได้กิจกรรมที่คิดจะทำในอนาคต ด้านการเพิ่มมูลค่า ในการเพิ่มมูลค่า คิดเป็นร้อยละ 25.00 ในการลดความสูญเสีย/ลดต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 75.00

5) การเปรียบเทียบข้ามกลุ่มผู้ผลิต/ผู้ค้าในห่วงโซ่กลุ่มวิสาหกิจดั้งเดิม

พบว่า ศักยภาพทางเทคนิคในการเพิ่มมูลค่าในภาพรวมกลุ่มวิสาหกิจทำได้ในระดับดีกว่า โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ศักยภาพการลดต้นทุน และลดความสูญเสียของสินค้าและอาหารแปรรูปในภาพรวมกลุ่มวิสาหกิจทำได้ในระดับเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94 ความสามารถในการพัฒนาสินค้าใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับกลุ่ม กลุ่มทำได้ในระดับต่ำกว่า โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ด้านประสิทธิภาพด้านการตลาดในภาพรวมกลุ่มทำได้ในระดับเท่ากัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 ด้านแหล่งเงินทุน ในภาพรวมกลุ่มทำได้ในระดับต่ำกว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.34

3.2 ผลการศึกษาการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมอาหาร การแปรรูป การถนอมอาหาร การลดการสูญเสีย สร้างวัฒนธรรมท้องถิ่นด้านธุรกิจท่องเที่ยวชุมชน เพื่อยกระดับเป็นแหล่งการท่องเที่ยวและอาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด

พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.67 มีระดับการศึกษาสูงสุดต่ำกว่ามัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีอาชีพเป็นเจ้าของกิจการโฮมสเตย์ คิดเป็นร้อยละ 38.33 ได้รับรู้ข่าวสารโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ได้รับรู้ข่าวสารจากทีมงานวิจัยที่ได้โทรศัพท์ติดต่อ คิดเป็นร้อยละ 41.67 การบรรยายเรื่องการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมอาหาร การแปรรูป การถนอมอาหาร ผู้เข้าอบรมมีความเข้าใจในการบรรยาย ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 การบรรยายเรื่องการลดการสูญเสียของอาหารในการสร้างนวัตกรรมท้องถิ่นด้านธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนผู้เข้าร่วมอบรมมีความเข้าใจในการบรรยาย ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 การบรรยายเรื่องยกระดับเป็นแหล่งการท่องเที่ยวและอาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เข้าร่วมอบรมมีความเข้าใจในการบรรยาย ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 การขอรับคำปรึกษาจากวิทยากรของผู้เข้าร่วมอบรมเกิดความรู้ที่ได้รับจากการขอรับคำปรึกษา ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ผู้เข้าอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ได้ประโยชน์จากโครงการในภาพรวมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ความพึงพอใจในการจัดโครงการและการดำเนินงานโครงการ ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจด้านความเหมาะสมของสถานที่จัดโครงการ ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42

3.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพ ราคา การจัดส่ง การบริการ ของอาหารทะเลในชุมชนที่มีต่อการได้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพจากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชน (ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์)

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.36 มีอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.91 ระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 67.27 สถานภาพส่วนใหญ่สมรส คิดเป็นร้อยละ 67.27 มีรายได้ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.45 ภูมิลำเนาส่วนใหญ่มาจากจังหวัดในเขตภาคตะวันออก คิดเป็นร้อยละ 59.09

2) พฤติกรรมความต้องการการบริโภคอาหารทะเล การมาท่องเที่ยวและการซื้อเพื่อการบริโภคอาหารทะเลส่วนใหญ่แหล่งซื้ออาหารทะเลบ่อยที่สุดคือโฮมสเตย์ คิดเป็นร้อยละ 51.82 ประเภทอาหารทะเลที่ซื้อเพื่อรับประทานเป็นอาหารทะเลพร้อมรับประทาน คิดเป็นร้อยละ 65.91 ความถี่ในการเลือกบริโภคอาหารทะเลเฉลี่ยเดือนละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 39.55 มูลค่าในการซื้ออาหารทะเลในการบริโภคครั้งจะซื้อมูลค่าระหว่าง 1,000 – 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.91 การมาท่องเที่ยวและการซื้อเพื่อการบริโภคอาหารทะเลผู้มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งใจมา คิดเป็นร้อยละ 84.5 ช่องทางการรับรู้ในการมาท่องเที่ยวและการซื้ออาหารทะเลเพื่อการบริโภคส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารข้อมูลจากเพื่อนหรือคนรู้จักแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 48.18 และเหตุผลที่สำคัญที่สุดในการมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการมาพักผ่อน ร้อยละ 78.6

3) ความพึงพอใจที่มีต่อ คุณภาพ ราคา การจัดส่ง การบริการ อาหารทะเลของผู้มาเที่ยว พบว่า ผลิตภัณฑ์ (Product) ผู้มาท่องเที่ยวและรับประทานอาหารทะเลในภาพรวมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.17 ส่วนด้านราคา (Price) มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.29 ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94

3.4 ผลการศึกษาเพื่อสร้างต้นแบบห่วงโซ่อาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้าน กลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ สู่การเชื่อมโยงธุรกิจ การท่องเที่ยวชุมชน (ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์บนเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคง เสริมสร้างความเข้มแข็ง ยกระดับการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม เพิ่มขีดความสามารถสู่สากล จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด

1) รูปแบบการพัฒนาห่วงโซ่อาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้าน
กิจกรรมต้นน้ำ พบว่า ได้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยการมีส่วนร่วมในการทำโครงการปลูกป่าชายเลน การทำซั้งเชือก ในการเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำในทะเล อีกทั้งได้มีการพัฒนาที่อยู่อาศัยตามชายฝั่ง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำเครื่องมือในการทำประมง การจัดการทำเทียบเรือของตนเองและของชุมชนที่เป็นส่วนรวม และมีการพัฒนาวิธีการขนส่งเพื่อให้เกิดสินค้าที่มีคุณภาพ

กิจกรรมกลางน้ำ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้านได้มีการพัฒนาบ่อเพาะและการจัดเก็บ กลุ่มที่เป็นต้นแบบจะเน้นการบริหารจัดการกลุ่มให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพร่วมกัน มีส่วนร่วมในการสร้างแนวทางการพัฒนานวัตกรรมอาหารสู่การเพิ่มมูลค่าเพิ่มและ

ลดการสูญเสีย/ต้นทุน สร้างคุณภาพอาหาร มีการเพิ่มประสิทธิภาพการกระจายสินค้าโดยสร้างแบรนด์เป็นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเอง ทำให้เกิดกระบวนการไหลของสินค้าประมงพื้นบ้านในรูปแบบอาหารทะเลสด อาหารทะเลแปรรูป และของฝาก ที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคทำให้กลุ่มเกิดการดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน โดยชุมชนเน้นการมีส่วนร่วม ที่มีการระดมทุนจากสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการสื่อสารข้อมูลการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้านของกลุ่มครบตลอดห่วงโซ่อุปทานในการดำเนินการ

กิจกรรมปลายน้ำ พบว่า ได้มีการเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชน โดยการนำสินค้าของกลุ่มไปจำหน่ายให้กับกลุ่มธุรกิจโฮมสเตย์ รีสอร์ท โรงแรม ตลาดท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงผู้บริโภคคนสุดท้าย โดยเน้นอาหารทะเลสด อาหารแปรรูป และของฝาก ที่มีคุณภาพ และราคาที่เหมาะสม

2) รูปแบบการพัฒนาห่วงโซ่อาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์

กิจกรรมต้นน้ำ ได้มีการพัฒนาสวนให้ได้ดินที่มีคุณภาพดีพร้อมปลูกผัก ผลไม้ และเลี้ยงสัตว์ เน้นการปลูกผัก ผลไม้ปลอดภัยไร้สารเคมี การเลี้ยงไก่ไข่อารมณ์ดีเลี้ยงตามธรรมชาติ มีการรวมกลุ่มกันทำปุ๋ยอินทรีย์ให้เพียงพอต่อการทำสวนไว้ใช้เอง การผลิตและการพัฒนาสารชีวภัณฑ์อินทรีย์ไว้ในกลุ่ม รวมไปถึงการจัดเก็บดูแลวัตถุดิบให้มีความพร้อมในการใช้งานโดยบรรจุใส่ถุงกระสอบให้พร้อมนำไปใช้ซึ่งทำให้กลุ่มเพิ่มปริมาณผัก ผลไม้ ไข่ไก่อารมณ์ดีที่มีคุณภาพที่เพียงพอต่อการบริโภคและจำหน่าย

กิจกรรมกลางน้ำ ได้มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสร้างแนวทางการพัฒนาอาชีพร่วมกันโดยเน้นการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตลอดห่วงโซ่การทำเกษตรอินทรีย์ โดยมีการสื่อสารโดยใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่การขนส่ง ปัจจัยนำเข้ามาสู่การผลิต การแปรรูปเป็นสินค้า การทำการตลาดร่วมกัน ทำให้เกิดกระบวนการไหลของสินค้าเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบผัก ผลไม้สด ไข่ไก่อารมณ์ดี/ผลไม้ การสร้างบรรจุภัณฑ์ผลไม้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค มีการพัฒนาคุณภาพสินค้าและการลดความสูญเสีย/การแปรรูป/บรรจุภัณฑ์ในการเพิ่มมูลค่า จากการระดมทุนจากสมาชิกในกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ทำให้กลุ่มเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์โดยชุมชนเน้นการมีส่วนร่วม

กิจกรรมปลายน้ำ ได้มีการเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชนโดยกลุ่มรวมตัวกันรวบรวมสินค้าขายต่อให้เครือข่าย กลุ่มได้ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่าสู่ตลาดโดยสร้างแบรนด์เป็นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเอง แล้วกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภคที่เป็นเครือข่ายคู่ค้าประเภทสินค้าหลักผักและไข่ไก่อารมณ์ดี นำไปจำหน่ายให้เครือข่ายโรงพยาบาลพระปกเกล้า โรงพยาบาลแหลมสิงห์ กลุ่มตลาดเกษตรอินทรีย์ชุมชน และกิจการธุรกิจโฮมสเตย์เป็นส่วนใหญ่ ประเภทผลไม้้นำไปจำหน่ายให้เครือข่ายธุรกิจโฮมสเตย์ เครือข่ายนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวสวน ห้างเซ็นทรัลกรุงเทพบานคร ห้างท็อป และตลาดเกษตรอินทรีย์คู่ค้าในกรุงเทพมหานคร รวมถึงกลุ่มตลาดเกษตรอินทรีย์ชุมชนภายในจังหวัด

อภิปรายผล

1. จากศึกษากระบวนการจัดการห่วงโซ่อาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้าน เกษตรอินทรีย์ ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ ศูนย์เชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยว ชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์บนเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคงจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด พบว่า ลักษณะการดำเนินงานของรวมกลุ่มเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สมาชิกในการรวมกลุ่มส่วนใหญ่ สมาชิกการรวมกลุ่มทำเกษตรอินทรีย์มากกว่าการทำรวมกลุ่มกันทำประมงพื้นบ้าน แต่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้านมีการรวมกันทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ประมงพื้นบ้านมากกว่าการทำเกษตรอินทรีย์ สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อปี อยู่ระหว่าง 100,000 – 200,000 บาท กระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานผลผลิตประมงธรรมชาติ และผลผลิตประมงแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้าน กระบวนการดำเนินงาน/กิจกรรม ของกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้านเป็นการทำประมงชายฝั่งที่ยั่งยืน จับสัตว์น้ำตามแหล่งธรรมชาติในชุมชนจับมาได้ก็ทำขายต่อ ปริมาณการจับได้ในแต่ละครั้งมีปริมาณไม่แน่นอน ผลิตภัณฑ์หลักที่กลุ่มประมงพื้นบ้านดำเนินการแปรรูปคือกะปิ การจัดการห่วงโซ่อาหารที่เป็นปลายน้ำในการกระจาย สมาชิกประมงพื้นบ้านจะนำผลิตภัณฑ์ของตนเองไปทำการบริโภคเลี้ยงครอบครัวและส่วนที่เหลือนำไปจำหน่ายให้กับธุรกิจชุมชนที่เป็นตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ ส่วนกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ผลผลิตหลักคือทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง ผัก และไข่ไก่อากรมณีดี การจำหน่ายจะนำไปขายให้กลุ่มเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ที่รับซื้อแต่ปริมาณไม่เพียงพอโดยเฉพาะผัก ปัญหาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้านและกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ พบว่าในภาพรวมมีระดับปัญหาในระดับมาก ในด้านความเชื่อมโยงโทรมแหล่งทรัพยากรธรรมชาติทำให้มีวัตถุดิบในชุมชนที่ไม่สมบูรณ์ที่ สมาชิกขาดความชำนาญและทักษะที่ดี ในประกอบอาชีพ และปัจจัยด้านการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่ดำเนินงานกลุ่มในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ระดับมากที่สุด ในส่วนของกิจกรรมด้านการเพิ่มมูลค่าผลผลิต และด้านการลดความสูญเสียหรือลดต้นทุนเกษตรกรของกลุ่มวิสาหกิจด้านการทำประมง การแปรรูปอาหาร การทำฟาร์ม การทำสวน ผลิตเพื่อส่งขายตลาดชุมชน รีสอร์ท โฮมสเตย์ โรงแรมหรือตลาดบน กลุ่มวิสาหกิจในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาที่ไม่มีการดำเนินการในการเพิ่มมูลค่า แต่เมื่อทำการเปรียบเทียบข้ามกลุ่มผู้ผลิต ผู้ค้าในห่วงโซ่กลุ่มวิสาหกิจดั้งเดิมศักยภาพทางเทคนิคในการเพิ่มมูลค่าในภาพรวม กลุ่มวิสาหกิจทั้งสองจะทำได้ในระดับดีกว่า

2. จากพัฒนาองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมอาหาร การแปรรูป การถนอมอาหารการลดการสูญเสีย สร้างวัฒนธรรมท้องถิ่นด้านธุรกิจท่องเที่ยวชุมชน เพื่อยกระดับเป็นแหล่งการท่องเที่ยวและอาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด เจ้าของธุรกิจกิจการโฮมสเตย์ ได้รับความรู้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในการสร้างนวัตกรรมอาหารให้กับกิจการของตนเองและได้ปรับเปลี่ยนวิธีการปรุงอาหารในรูปแบบนวัตกรรมอาหารเชิงสุขภาพสู่การสร้างวัฒนธรรมการบริโภคอาหารท้องถิ่นให้กับกิจการของตนเองในชุมชนซึ่งเป็นการยกระดับเศรษฐกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยว บนพื้นฐานความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพ ราคา การจัดส่ง การบริการของอาหารทะเลในชุมชนที่มีต่อการได้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพจากการมาเที่ยวในชุมชน สอดคล้องกับข้อมูลที่ทำการศึกษาพฤติกรรมความต้องการการบริโภคอาหารทะเล การมาท่องเที่ยวและการซื้อ

เพื่อการบริโภคอาหารทะเลส่วนใหญ่แหล่งซื้ออาหารทะเลบ่อยที่สุดคือโฮมสเตย์ และมีความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ (Product) อาหารทะเลในระดับมาก

3. จากการศึกษความพึงพอใจ คุณภาพ ราคา การจัดส่ง การบริการ ของผู้มาเที่ยว (ผู้บริโภคอาหาร) ในชุมชนที่มีต่อการได้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพจากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชน (ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์) พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวในชุมชนของทั้งสองกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของสองจังหวัดเป็นเพศหญิง ระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดในเขตภาคตะวันออก มีพฤติกรรมพฤติกรรมในด้านความต้องการการบริโภคอาหารทะเล จากการมาท่องเที่ยวโดยทำการซื้อเพื่อการบริโภคอาหารทะเลจากธุรกิจโฮมสเตย์ และเกิดความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ที่เป็นอาหารทะเลมากที่สุด และรองลงมาคือด้านราคาของผลิตภัณฑ์ที่ไม่แพงเหมาะสมตามคุณภาพของสินค้าที่ธุรกิจโฮมสเตย์จำหน่ายให้

4. จากการศึกษาสร้างต้นแบบห่วงโซ่อาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประมงพื้นบ้าน กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ สู่การเชื่อมโยงธุรกิจ การท่องเที่ยวชุมชน (ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์บนเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคง เสริมสร้างความเข้มแข็งยกระดับการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม เพิ่มขีดความสามารถสู่สากล จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด พบว่า ได้เกิดต้นแบบห่วงโซ่อาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้านได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้านเกาะจิก ตำบลบางชัน จังหวัดจันทบุรี และต้นแบบห่วงโซ่อาหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรอินทรีย์ปลั้ว ตำบลปลั้ว อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ที่สามารถพัฒนาห่วงโซ่อุปทานในการทำให้เกิดห่วงโซ่คุณค่าทางด้านอาหาร ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ส่วนอีก 8 กลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่มีลักษณะรูปแบบการรวมกลุ่มทำเกษตรกรอินทรีย์ กลุ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์ประมงพื้นบ้าน และกลุ่มประมงพื้นบ้าน มีกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานผลผลิตประมงธรรมชาติและผลผลิตประมงแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้านและกลุ่มวิสาหกิจเกษตรกรอินทรีย์ที่มีการรวมกลุ่มวิสาหกิจในรูปแบบที่เป็นทางการแต่การดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มมีลักษณะไม่เป็นทางการ การดำเนินการของกลุ่มมีปัญหาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการห่วงโซ่อุปทานในภาพรวมมีระดับปัญหาในระดับมาก จากการสร้างมูลค่าผลผลิต ลดความสูญเสีย และลดต้นทุน ของกลุ่มในกิจกรรมด้านการเพิ่มมูลค่าผลผลิต และด้านการลดความสูญเสียหรือลดต้นทุนเกษตรกรของกลุ่มวิสาหกิจด้านการทำประมง การทำการแปรรูปอาหาร การฟาร์ม การทำสวน ผลิตเพื่อส่งขายตลาดชุมชน รีสอร์ท โฮมสเตย์ โรงแรม หรือ ตลาดบน ลักษณะการดำเนินงานของกลุ่มเมื่อทำการเปรียบเทียบข้ามกลุ่มผู้ผลิต/ผู้ค้าในห่วงโซ่กลุ่มวิสาหกิจดั้งเดิมแล้วกลุ่มวิสาหกิจที่ทำการศึกษายังมีศักยภาพทางเทคนิคในการเพิ่มมูลค่าในภาพรวมกลุ่มวิสาหกิจทำได้ในระดับดีกว่ากลุ่มที่ทำการเปรียบเทียบ และในรูปแบบห่วงโซ่อาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้าน กลุ่มวิสาหกิจเกษตรกรอินทรีย์ สู่การเชื่อมโยงธุรกิจ การท่องเที่ยวชุมชน (ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์บนเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคง เสริมสร้างความเข้มแข็ง ยกระดับการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่ม เพิ่มขีดความสามารถสู่สากล การจัดการห่วงโซ่อาหารภายใต้การดำเนินงานตามห่วงโซ่อุปทานของทั้งสองกลุ่มได้มีการพัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้านและกลุ่มวิสาหกิจเกษตรกรอินทรีย์โดยเน้นการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสร้างแนวทางการพัฒนาอาชีพร่วมกัน เน้นการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตลอด

ห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่กิจกรรมต้นน้ำ กิจกรรมกลางน้ำ และกิจกรรมปลายน้ำ แต่การบริหารจัดการกลุ่มยังรูปแบบการจัดการห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มผู้ผลิต ผู้ค้าในห่วงโซ่กลุ่มวิสาหกิจในรูปแบบดั้งเดิมอยู่

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้จำแนกข้อเสนอแนะไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1) เป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราดนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่าให้กับกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้าน กลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ สู่การเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชน(ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์บนเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคงจังหวัดจันทบุรีและตราด

2) แนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่าให้กับกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้าน กลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ สู่การเชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชน (ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์บนเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคงจังหวัดจันทบุรีและตราด เพื่อพัฒนาและทำการยกระดับการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานใหม่ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้านและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์

3) นำผลการวิจัยไปพัฒนาวิสาหกิจประมงพื้นบ้านและกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ รวมถึงข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การพัฒนารูปแบบห่วงโซ่อุปทานของวิสาหกิจประมงพื้นบ้าน กลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์จะมีประสิทธิภาพสูงสุดหากได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามารับผิดชอบตั้งแต่ห่วงโซ่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เชื่อมโยงธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชน(ตลาดท่องเที่ยวชุมชน โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์บนเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคงจังหวัดจันทบุรีและตราด

2) หน่วยงานภาครัฐในชุมชนและส่วนกลางควรมีการส่งเสริมความร่วมมือและการสนับสนุนลงทุนในการปรับปรุงและสร้างโครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาในการที่จะช่วยให้กลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้านและกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ

3) ส่งเสริมธุรกิจประเภทโฮมสเตย์ รีสอร์ท โรงแรม การท่องเที่ยวชุมชนสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้านและกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ให้สามารถยกระดับเศรษฐกิจฐานรากชุมชนให้เข้มแข็ง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาพื้นที่ที่ครอบคลุมมากขึ้นโดยการเพิ่มการศึกษาจังหวัดที่มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนประมงพื้นบ้านและกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์เพื่อการศึกษาจะมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการตั้งศูนย์อาหารประมงพื้นบ้าน เกษตรอินทรีย์ ที่เป็น Food of Center (Clean Food or Organics Food) ของแต่ละจังหวัด โดยการเป็นเจ้าของกิจการร่วมมาจากการรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจประมงพื้นบ้านกับกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์เป็นเจ้าของร่วมกัน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี